

giorum Chiliades (Duizendtallen zegswijzen) rechtvaardigt.⁷⁾

Was 1516 inhoudelijk gesproken Erasmus' wonderjaar, 1520 lijkt het jaar te zijn geweest waarin Erasmus in maatschappelijk opzicht een hoogtepunt beleefde, want in juli van dat jaar was Erasmus in Calais, terwijl daar in de buurt ook de drie voornaamste vorsten van de Latijns-christelijke wereld in zijn tijd aanwezig waren: de Franse koning Frans I, de Engelse koning Hendrik VIII en de Duitse keizer Karel V, die ook koning van Spanje was. Erasmus was weliswaar uitgenodigd door zijn vriend Thomas More - tevens intimus van de Engelse koning - en de aartsbisschop van Canterbury, één van Erasmus' belangrijkste beschermers, maar hij arriveerde daar in Calais in het gevolg van Karel V.⁸⁾ Deze vorst kon als opgroeiend jongmens Erasmus als een van zijn opvoeders beschouwen. Voor deze vorst heeft Erasmus ter gelegenheid van diens troonsbestijging in Aragon zijn *Institutio principis christiani* geschreven, 'De opvoeding van een christelijk vorst', dat in mei van het al eerder gememoreerde wonderjaar 1516 eveneens in Basel van de pers kwam.⁹⁾

'Calais' zou men paradigmatisch kunnen noemen voor de status van Erasmus en zijn eigen daarmee zo contrasterende waardering van die gelegenheid, in feite een concrete constatering van de tegenstelling tussen schijn en werkelijkheid. Zo op het eerste gezicht zou men op grond van 'Calais' kunnen concluderen dat Erasmus in het brandpunt stond van de belangstelling van de machtigen der aarde. Hij kon zich immers verheugen in de persoonlijke aandacht van de drie daar aanwezige vorsten? Of was dat slechts schijn? Heeft hij hen alle drie daar wel gesproken? Erasmus heeft in geschrifte nergens laten blijken dat 'Calais' voor hem wat bijzonders heeft betekend. Hij schreef in dit verband alleen maar over een gesprek met Hendrik VIII en ontmoetingen met zijn andere Engelse vrienden, die hij toen, naar later zou blijken, voor het laatst had gezien.¹⁰⁾

Anderszins lijkt het erop dat Erasmus bovendien kon bogen op de persoonlijke waardering van paus Leo X, die Erasmus tijdens zijn verblijf in Rome in de eerste maanden van 1509 als kardinaal Giovanni de Medici had leren kennen. In een brief aan een zekere Johannes van Leuven, op dat moment prior van de franciscanen in Amsterdam, zou Erasmus later zelf schrijven dat Leo X zich indertijd met de *Lof der Zotheid* zeer had vermaakt. Het is echter de vraag of de hier bedoelde brief inderdaad aan een werkelijke persoon is geschreven. Was de brief aan een gefingeerde Jan van